

LA NOSTRA AUCA I ELS PAPERS QUE HI FEM

Circumstàncies conegudes de tothom ens han acostumat a la indiferència i molts fets decisius que haurien de preocupar-nos greument ens passen a frec sense cridar-nos l'atenció. Però sofrim els resultats d'un procés que va minant la nostra capacitat econòmica i penso que cal parar-hi esment. No fa gaire, una revista setmanal en llengua castellana ha publicat un llarg article sota el títol «Catalunya s'enfonsa», ple de dades estremidores i de xifres concretes destinades a demostrar el nostre retrocés respecte als nivells d'altres regions peninsulars.

La indústria editorial catalana (no em refereixo ara a les edicions en català) ha tingut una importància enorme. Fins fa pocs anys, el llibre ocupava el quart lloc en la llista de productes que proporcionen una major entrada de divises i Barcelona editava gairebé la meitat dels títols del total exportat. No cal un gran esforç d'imaginació per a adonar-se del que això representa: milers de famílies depenen d'aquesta activitat i a part de la gent empleada en les mateixes empreses editorials, les indústries lligades a les arts del llibre tenen un cens laboral d'un pes summament considerable. Impremtes, litografies, fotogravadors, enquadernadors i fàbriques de paper i de materials d'enquadernació constitueixen un sector interrelacionat, amb una antiga tradició de feina especialitzada que configura una part significativa de la nostra fesomia com a poble.

Lentament al principi i amb una preocupadora rapidesa en els darrers anys, aquest panorama s'ha anat deteriorant. El mercat d'Amèrica se'ns va reduint, per un conjunt de causes molt complex que va des de la falta d'una política exportadora coherent fins al fet natural i previsible del desenrotllament d'una indústria editorial pròpia en els principals països hispanoamericans. S'hi han afegit en aquests últims temps l'augment constant dels costos (que ens fa cada vegada més indefensos davant la competència activa, ben dirigida i sota protecció estatal, de nordamericans i japonesos), i la crisi del paper, que entre nosaltres es veu aguditzada per caràcters molt singulars.

La crisi del paper és mundial, motivada per una demanda creixent que posa a prova les reserves de matèria prima. Actualment, no és rar que quan un dels nostres editors prepara tal o tal llibre, li sigui comunicat pels fabricants que no podran servir-li el paper fins al cap de set o vuit mesos i al preu que resulti a la data del lliurament. Això equival a firmar una comanda amb el preu en blanc, avinentesa que fa gairebé impossible una programació que depèn, en la majoria dels casos, de considerar el preu final de venda al públic. Situacions així donen lloc a acaparaments que contribueixen a empitjorar les coses, i a maniobres especulatives que no ajuden pas a l'estabilització dels preus.

Hi ha altres factors realment sorprenents. L'agent de vendes d'una important manufactura paperera m'explicava l'escassetat de matèria prima, amb un aire de lliçó ben estudiada, plena de xifres i de referències a determinades zones geogràfiques. En expressar-li jo el meu estupor pel fet que allò que em deia no corresponia a la realitat d'unes fàbriques saturades d'encàrrecs i que treballen a tot volum —ell mateix m'acabava d'exposar aquesta particularitat—, el venedor em respongué que calia tenir en compte les exportacions de paper i cartonet (amb un prometedor ritme d'expansió) i l'existència d'uns països compradors que s'havien convertit en uns magnífics clients, sobretot comparant-los amb els del mercat interior. Entre aquests països, figura la Xina Popular. D'una manera especial aquesta darrera (va remarcar-ho amb èmfasi), degut al tòpic «del gegant que es desperta», o sigui que es preveu un augment progressiu de la seva capacitat adquisitiva, brindant excel·lents possibilitats de cara al futur. L'agent venedor, en preguntar-li les perspectives pròximes en atenció al consum interior, aventurà la seva impressió —particular, digué— que no tendrien pas a millorar, sinó més aviat al contrari.

Potser no cal amoïnar-s'hi massa. O potser sí, més que no ens pensem. En una reunió d'amics, en expressar les meves temences sobre els perills que amenacen la indústria editorial radicada a Catalunya —els perills esmentats i d'altres que fan bé més mal explicar—, una persona a la qual aprecio molt i que gaudeix d'un justificat prestigi, va replicar-me: «Català tal editor? O tal altre? Bah, home, bah!». I va cloure la qüestió, amb el beneplàcit general, a favor dels seus punts de vista.

Jo, la veritat, en aquells moments, més que no pas en raons socials, pensava en petits i mitjans empresaris d'arts gràfiques, en els centenars de col·laboradors intel·lectuals de les cases editores, en els milers de treballadors que viuen d'aquesta activitat humana sotmesa a tants atzars.